

შეშლი

№ 1 იუმორისტულ-ზოზულიარული ჟურნალი 1908 წ.

იესო ნახარეკელი

საადგომო მილოცვა.

„ეკალს“. საშობაოთ აესრულე,
 შევიმოკლეს დღენი მალე,
 მაგრამ ამით არ შეშინდი,
 არც იღარდე, ივალაღე.
 აღდვა ქრისტე და შენც აღდეგ
 კვალად ეკლით შემოსილი,
 რომ დაკაწრო ბოროტება
 და გაუფრთხო მკონართ ძილი.
 იმედია, შენს აღდგომას
 ყველა ეტყვის: „ქეშმარიტათ“
 და თუ სადმე ძნელი გზაა—
 გაედები გზათ და ხიდათ.

„მერცხალს“. ქრისტე აღდგა! მონავარდევ,
 ცის კამარის გამბობელო!
 გისურვებ, რომ ზამთარშიაც
 ყვავილობდეს შენთვის მდელო!
 შენი ტკბილი ჰანგათა მღერა
 ხალხს მატებდეს სიმზნეს და ძალს
 და გულის ლახვრათ ესობოდეს
 დაჩაგრული ხალხის მტარვალს!..

„ამირანს“. შენც გილოცავ, „ამირანო“,
 აზრით კლდეზე მიჯაჭულო,
 და გისურვებ, რომ არ დარჩე
 უსახლკარო, უმაჟულო...
 და შენს ნესტან-დარეჯანებს,
 ტარიელს და ავთანდილსა
 ვუსურვებ, რომ არ სწამებდენ
 ჯვარზე გაკრულთ ურცხვათ ცილსა.

„შრომა“. ქრისტე აღდგა, უწინ „ფარო“,
 დღეს კი უქმო, ცუდათ „შრომაგ“,
 ქუჩურ ლანძღვის სტვირის გუდა,
 უქარბუქო შემოდგომაგ!..

„ზაკავკაზიეს“. ცუდ საქმეებს გაბრადებენ,
 ნუ გაურბი სამართალსა!
 სიტყვის ბანზე აგდებიოთა
 ვერვის დაუყენებ თვალსა!

„ნაშა თინს“. ჩვენს ცხოვრებას კვალში სდიე,
 ემსახურე დიად მიზანს,
 თუ არ მოგსო „შინაურმა“
 „გარეული“ ვერას გიზამს!..

„თფ. ფურცელს“. ქრისტე აღდგა, პლაგიატო!
 კმარა, კმარა აწ ქურდობა,
 სხვის სახელის მითვისება —
 ნუ გგონია შენ ხუმრობა!

როდის იყო თანამშრომლათ
 გყავდენ ბალმონტ-ანდრევეი
 და სტატიებს გიგზავნიდენ
 მურომცევი და ან სხვები?!..
 როდის იტყვი: „ქეშმარიტათ
 ვყიდი „СПИЧКА“ „ВАКСИ“ „МЫЛА“ს,
 კვერცხებს საფერავებს,
 ლახუსტაკსა, კეცს და ლილას?..

სომხურ გაზეთებს. ბედაური აღარა გყავს,
 დღეს თქვენ დაგრჩათ მოედანი,
 აბა, „გეტაკ“, „მშაკ“, ხათაბალა“
 შემოსძახეთ ერთხმათ ბანი!

„ეშმ. მათრახს“. იუმორი აცხოველე,
 მათრახს მოუმაგრე კუდი,
 და უცხუნე, სადაც ნახო
 სიყალბე და საქმე ცუდი.
 შინაური კინკლაობა
 წყლის უბრალო ნაყვა არის,
 წასაღები, ასაღავი
 დაღმა წყლის და აღმა ქარის...

„ნიშადურს“. სიმყრალეში ტოლი არ გყავს,
 ხარ პირველი ქორიკანა,
 ყოველ დღე რომ მბებზღარობ,
 არ გცხვენია ამის განა?!
 ნიშადური გაგიგაღდა,
 აგირია ამან ქკუა?
 ვინც გიძახის პროვაკატორს,—
 მართალი თქვი, განა სტყუა?

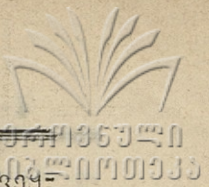
მონავარდე.

ი უ ლ ა.

აღდგომას წინ გამცემლობა უძღვის და
 ქრისტეს—იუდა. კეთილს, სათნოებას და ქეშ-
 მარიტებას წინ სიბილწის და ანგარების მო-
 ციქული წინამორბედობს და სახელი მისი არის
 იუდა.

მან გა'ცა ქრისტე, გაყიდა სინიღისი და
 პატიოსნება. ფულის მოყვარულობამ, უსახ-
 ღერო შურმა და ბოროტებამ დააბნელეს მი-

სი გონება, შებოჭეს მისი აზრი. მან გასცა თავისი მასწავლებელი.

წინეთ ის მას მისდევდა და ქება-დიდებათ იხსენიებდა. წინეთ ის რჩეულთაგანი იყო, მის მახლობელ თანაშემწეთ ითვლებოდა, მის საუნჯეს თავისთან ატარებდა. ის ათორბეტთაგანი იყო, რომელნიც მას ერთგულებას, მისთვის სიცოცხლის დადებას ეფიცებოდნენ. და აი, ის ერთი გამოდგა მათში იუდა, ქვემძრომი ადამიანის სახით, ფიცისა და სინიდის გამტეხი; მან გასცა ქრისტე და თვით ოცდაათი ვეცხლი მიიღო მწიგნობართა და ფარისევლთაგან.

ქრისტეს მსახურიდან ის მის მტერთა მსახურათ იქცა, დევნულთათვის გულშემატკივარი მდევნელთ შეეკედლა, ღარიბთა მფარველათ მოვლენილი მათ შემავიწროვებელთა ფულს დაეწაფა და გასცა ქრისტე, ეს ჩაგრულთა სასოება; გასცა ქეშმარიტება და სიყვარული ფარისევლთა ფეხით სათრეველათ და სასყიდლათ ბაჯალლოები ჩაიჩხრიალა.

ის გახდა მიზეზი ქრისტეს წამებისა... სიმართლედ გაეკრა ჯვარზე მისი გამცემლობით. და ეს ასეც უნდა ყოფილიყო, ვინაიდან თქმულა: სინათლეს ბნელი სდევს და ქრისტეს გამცემელი.

მაგრამ რა შედეგი მოყვა მის გამცემლობას?

ქრისტე თავისი ტანჯვითა და წამებით შეიქნა მხსნელი სოფლისა. მან ჯვარიდან მოტეგება მიანიჭა ავაზაკსაც, მის გვერდით ჯვარცმულს, და სიკვდილითა მრავალნი იხსნა სიკვდილისაგან. დიახ, გამცემლობას მოყვა ჯვარცმა და ჯვარცმას—აღდგომა. დროებით დაჩრდილული მისი სახელი კვლავ გაბრწყინდა, ეკლის გვირგვინით დაჩხვლექილი შუბლი კვლავ ნათელი შარავანდელით შეიმოსა, დასამარებული და ლოდ დადებული იგი კვლავ აღდგა, ნერწყვით შეურაცხყოფილი და გვემითა დამცირებული კვლავ სანეტარო და სათაყვანო შეიქნა!... ასეთია ხვედრი დევნილთა სიმართლისათვის.

ხოლო იუდა?... ვინ არის იგი?

მისი სახელი ზიზღით იხსენიება. იგი ემბლემაა სიფლიდისა, ქეშმარიტების ფეხქვეშ

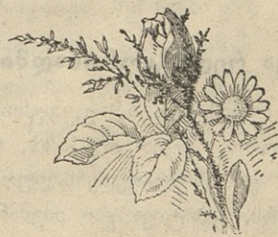
გათელვისა; იგი სახელია მაჰი, ვინც ამ ქვეყნის ბატონთ ემსახურება, ფარისევლთა და მწიგნობართ თავის მოძმეებს ხელში უყრის დასატანჯველათ. მისი სახელი წყეულია და შეჩვენებული ისტორიისაგან. მისი აჩრდილი დევნილია და მოძულებული კაცობრიობისაგან.

იუდამ თვითონაც იგრძნო ეს დანაშაული და სიცოცხლე თვით მოისპო. მარა საფლავმაც ვერ დაფარა ბოროტება მისი, სამარემაც ვერ შთანთქა საზიზღარი და ბილწი მოქმედება მისი. თვით ფარისევლთ და მწიგნობართ მას ზურგი შეაქციეს, როცა მისი სამსახური აღარ იყო საჭირო, და როგორც დაგლეჯილი შვარი ისე გადაისროლეს... დევნულთ და მაშვრალთ ის შეაჩვენეს და სახელი მისი საშვილიშვილოთ კრულია ყველასაგან. მას ადგილი არა აქვს კაცთა შორის. ასეთია ხვედრი გამცემელთა. ასეთია განაჩენი ისტორიისა. ბოროტის ღვარძლი მოისპობა და სიმართლედ აღდგება.

ვინ თქვენდა, იუდანო და გამცემელნო!

ვინ თქვენდა, მლიქვნელნო და დამასმენელნო! სიხარული თქვენი ცრემლებათ იქცევა. ნუ გეშინისთ, ჩაგრულნო! ოდეს ჩილოთ იუდანი ფარისევლთა თანა—უწყოდეთ, მოახლოვებულ არს აღსასრული მათი! ნუ გეშინისთ იუდის გამცემლობის და დაბეზლების, უწყოდეთ ახლოვდება დრო ქეშმარიტების მკვდრეთით აღდგომისა და სიხარულისა.

არ.

არ ამდგარა...

რამ გაინძნა ასადგომათ.
დეე გშირუდათ აიშართა,
მიესია მტარვადთ ძადა,
ცხარე ბრძოლა გაიშართა.

ცვალებადი ქიდაობა
საბოლოათ არ გადაწყდა,

ხან ერთი ძიძს, ხან მეგრე...
და ბოლოს კი ის დამარცხდა...

ჩემი სეტრფა, ნეტარება...
იმ თავითვე დახვარული,
კვლავ საფლავში განისვენეს...
ქვადვადებით დაფარული...

მარა მკურა, ფაღვანის
არ დაცლიდა ჯერ მთლათ ძადა,
თუმც ამ ხანათ კი წაიქცა,
მტარვალთაგან დაიძადა...

თვით ქვესკნელი მას გრ იტყვს,
სახესკნელათ უკრეფს ძადას
და უნელებს სწორ-უზოვანს
გუფს მადებულ მტანჯველ ალსა.

კვლავ ადგება ფაღვანი,
ახალ საღმარებლებითა
დახანარცებს მტერს მიწაზე,
სუფს ამოწვდის წვალებითა.
მწამს ამ ბრძოლას მოვესწრები,
ენახვ ჩემი თვალებითა,
და საფლავში ადარ ჩაკადა...
კადუხთელი ვალებითა...

ფანი.

შეკითხვა რედაქტორისადმი.

„ისარ-ნიშადურის“ რედაქტორ ბ. ვ. გუნიას შესახებ.
ბ-ნო რედაქტორო, იცით თუ არა, რომ ბ-ნ ვ. გუნიას, როგორც ეროვნულ-ფედერალური ბაზეთი „ისარის“ რედაქტორს, ეპატივა ასი თუმანი ჯარიმა ისე, რომ ციხის თვალი ერთი წუთითაც კი არ უნახავს? და თუ იცით, რით ხსნით ჩვენი დროსათვის ამ საოცარ მოვლენას და რა ზომების მიღებას ფიქრობთ, რომ კვლავ არ განმეორდეს მისი ასეთი მოქმედება?
ხელს აწერს 101 ესდევო.

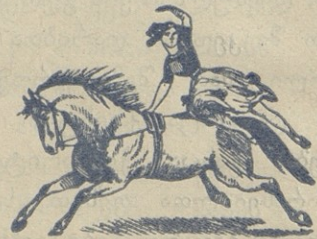
რედაქტორის განმარტება.

დიახ, ვიცით შეკითხვაში მოხსენებული ფაქტი, რომელიც სისწორით აღნიშნულია. საჭიროთ მიმაჩნია წარმოვადგინო შემდგი განმარტება: ბ-ნი გუნია, როგორც მთელი მისი ბანაკიც, დიდათ დახელოვნებული

და გაწრთვნილია დიდკაცების ფებთა დიდგამბისა და ვის შებრალევაში. მისთვის, როგორც მსახიობისათვის, მთელი ქვეყანა დიდ სცენას წარმოადგენს, სადაც ის ისევე თავსუფლათ იგრძნობს და იღუნება წელში ათასწიარათ, როგორც ნამდვილ სცენაზე. როგორც გვარი **ლუნია** (მისი სახლის კაცები სამეგრელოში ლუნიათ იწოდებიან და არა გუნიათ) მოწმობს, ვალერიანის „დიდებული“ წინაპრებიც ასეთი ყოფილან და რალა გასაკვირალია, რომ „ეროვნული შერჩევის“ კანონით-ისიც მათ დამსგავსებია. რაც შეეხება მის წინააღმდეგ რაიმე ზომების მიღებას, ამას მე საჭიროთ არ ვთვლი, რადგან ბ. ლუნიას მოქმედება მშვიდობიანი ცბვრებისა და მყუდროებისათვის საშიშროებას არ წარმოადგენს. დეე განაგრძოს მან თავისი „სასახელო“ მოქმედება.

სტენოგრაფიულ ანბარითან სწორია.

ანასინი.

კითხვა-პასუხი.

— რათ არის რომ „ნიშადური“ მუდამ ისეთი „მარგალიტებით“ არის სავსე, როგორც მაგალითათ: „ყალბბანდი, შუბლგარეცხილი, მურდალი, მური და ქუტყვი, წვინტლი და დორბლი, ბრძელყურა პირუტყვი, არაფზადა, პირ-ახეული“ და სხვა ასეთები?

— მიტომ, რომ როგორც „ჭეშმარიტი ქართველების“ გაზეთი, ცთილობს ქართველისავე პოეტის სიტყვები გაამართლოს:

„კოკასა შიგან რაცა სდვას,
იგივე წარმოსდინდების“ო.

— რა განსხვავებაა სოციალ-ფედერალისტების და ჯაშუშ-პროვოკატორების მოქმედებას შორის?

— მხოლოთ ის, რომ პირველნი სათვალმაქლოთ სოციალისტურ პარტიის ნიღაბს იფარებენ.

— რა მიზეზია, რომ სოციალ-ფედერალისტები მხოლოდ ჩვენებურ სოციალ-დემოკრატებს ლანძღვენ, რუსეთისაზე არაფერს ამბობენ, ხოლო სხვა ქვეყნების სოციალ-დემოკრატებს ხანდახან კიდევაც აქებენ?

— თუმცა მათ არც სხვა ქვეყნების სოციალ-დემოკრატებისა სწამთ რა, მაგრამ, რომ არ მაიტყენ, ე. ი. უცხო ქვეყნის სოციალ-დემოკრატებიც რომ ლანძღონ, მაშინ ყველა ადრე გაიგებდა მათს ბაიძვერულ ხრიკებს და ეს მათთვის როგორც „სოციალისტებისთვის“, ძლიერ ცუდი იქნებოდა.

— რით აიხსნება, რომ „ნიშადურის“ რედაქცია მთელი ბას ული წლის ნომრებს პრემიით აძლევს ახალ ხელის მომწერთ?

— ეს ადვილი მისახვედრია: უკვე ბაზაფხულდა და ხოლერის მოახლოების შიში გაძლიერდა. როგორც იცით, „ნიშადურმა“ თითონვე განაცხადა ამას წინეთ, რომ ის ყარს; ხოლერასხომ განსაკუთრებით აყროლებული და ბინძური ადგილები უყვარს და აი, ეს ბანსაცთელი რომ აიშოროს თავიდან, „ნიშადურის“ რედაქტორმა აღუნიამ ჩვეულებრივ სრიკს მიმართა: თავის ხე-

ლის მომწერლებს მენაგვეობის როლი დააკისტა ისიც ვითომ მათ პატივის საცემათ!..

— რათ არის, რომ სოციალ-დემოკრატიის მრავალჯერ დაიჭირეს ტყუილის თქმაზე და ცილისწამებაზე, მაგრამ ისინი მაინც არ იშლიან თავის ხელობას?

— რათა და იმათი ფილოსოფიით:

„ვინც რა უნდა თქვასო, წისქვილმა კი ფქვასო“.

??

ფედერალურ ბარგით საფსე
ერკუნულსა ურემსაო,
ზოგი აღთას, ზოგი ბაღთას
ეწვეიან უღელსაო.

ურემი კი უძრავათ დგას,
არ მიუგება აღთა-ბაღთას,
ფედერალნი დაიქანტენ
და ეძებენ მიფარველ კადთას...

თან ფიქრობენ: „ეს რა არის
და ან ვისი ბრალია?...
ვინც არა გვცნობს ჩვენ მოღვაწეთ,—
ჩანს, ჭკუაზე უწერაღია!..“

ოჰ, სოციალ-დემოკრატი
ჩვენი შურით მოფრადია...

მისი მტრობა, ღანძღვა-თრეფა
ჩვენი წმინდა ვაღიაო.“

სიბინძურის გუდას მოხსნეს,
ატლიკინეს მურადი ენა,
სინათლეზე გომოფინეს
საკუთარი გრძობა ქვენა.

უკერ ასეა მათი საქმე:
წულის ნაფეთას ასდით ქათვი
და თავისი სიბინძურე
თვითვე ესხმით, როგორც ღაფი.

ოღრაბინი.

AA

გ ა ზ ა ფ ს უ ლ ი.

ველეუ ბუნებამ გაიღვიძა,
დადწია ღრმა ძილს თავი;
მტენარებთ შემოსილი
დელაფს, ვით ზღვა, მთა და ბარი.

ფრინველები აჭიკტიკ ენ,
იფურჩქნება ვეგვილები,
ნაკადულიც ახმურდა,
ათასგვარი მესმის ხმები...

მაგრამ რაა ეს სიტუროფე,
როს არ ხარობს ჩემი გული?..
მას აძებს, შვებას აძლევს,
სულ სსვა გვარ კაზაფხული?..

ქნარი.

ა ღ ღ ო მ ა.

შუა ღამე რომ შეიქა,
ვევლგან ატუდა ზარის რეკა
და მახლობელ გორაკიდან
ზარბაზანმანდ დიკექა.

ერი, ბერი, ერმა, მახუცი
მიაშურებს ეკლესიას,
რომ იქ შეხვდეს ადგომილსა
თვის მეუფეს და მესიას.

მავე დროს ქრისტე დმერთმა
მეიხვე თავი დიკლასა,
და ამ სხით მოა ურკა
დღესასწაული თვით ენახა.

ტანს ჩაიწვავ ძველი ჩობს,
ფეხზე მეშის ქალამ ები,
თავს უბრალა ნაბღის ქედა,
გაწეწელი ქონდა თიები.

შეკრია მიმავალ ბრბოს,
უკან სღია კვალ-და-კვალა

და ტაძრისა ერთ კუნჭულში
შეუმხნეულაო მიიმადა.

ხედავს, მღვდელი კვლახტრებით
მხიარული ხალხს წინ წარდვა
და ხმა მადლა მრევლს შესძახა:
„გიხარო ენ! ქრისტე ადგა!“

როს დასრულდა წირვის წესი
და გათავდა ლიტანია,
ქრისტე დმერთსა, ვიი კანათ
ქმნილს, მოწეურდა და მოკეშია.

დადვა ტაძრის კარებთანა,—
მრევლს შეითრფდა მოწეალებს,
მაგრამ აწვინ არ აქცეულა
მათხრავარს ეურადღებს.

დაჭეო ქრისტემ დიდი ხანი,
მღვდლის გასავლელად გილს დადგა,
დაინახა სულის მხ ნელი
და შესძახა: „ქრისტე ადგა!“

„აგრემტ მკვდრეთით ადგომილი
შეეწევა შენს მარჯვენას,

ზირი გამახსნილები
სიმშილისგან დიფს ვდრკ ენას!..“

მღვდელმა შვავეთ მიაცხა:
„შე ვინ მომცა ესდენ ძალა,
რომ გავადლო სტა დაძწის
შენებრ გლახა-მწანწანა?“

მაშინა სთქვა ადგომილმა:
„სადა არის ჩემი მტნება?
როგორც ვხედავ, შეუბღლავთ
ჩემი სწავლა და მოძღვრება!“

ასადა არის დღეს განკითხვა,
სუფევს ეველგან ბნელწეგდიადი,
მამ როჯისდა ედირსება
ნაწამებ ხალხს განითადი?!

ვიდრე ხალხი გაიდგობებს
და დახწევის თავს ამ ტანჯვას,—
მირჩეუნია, ადარ ადვდგე
და ჩავიდე ისევ საფლავს!..“

მონავარდე.

ნ ა ნ ა.

(მიბაძვა).

გლეხის შვილო, რამ შეგაკრთო,
რამ შეგაშინაო?
დედა არ გყავს,—მოგიაროს,
გითხრას ნანინაო?
ობოლი ხარ, დედა შენი,
არ არის შინაო,
არც ვინ იცის, სად წავიდა
და სად აქვს ბინაო?
მამა მოვა, გულს ჩაგიკრავს,
გეტყვის ამბავსაო,
ტკბილათ მოგეაღერებსა,
მოგცემს კაკასაო?
არა, ბიჭო, ფუნთუშელო,
ვერც მამას ნახაო,—
მტარვლის ხელმა ის განგმირა,
მიწას დამარხაო...
დედა შენი ჭკვაზე შეცდა,
გაიჭრა ველსაო,
როცა ნახა რომ მის სახლკარს
აძლევენ ცეცხლსაო.
პაწა კატო აქ არ არის,
სხვა ზდის სამადლოთო,
დღეს შენსავით მას ხხვა უვლის,
გდია საბრალოთო.
მშობლოურ აღერს მოკლებული
იტანს ტანჯვასაო;
დედინაცვლის პანგზე გიმღერთ
ვინმე ნანასაო...
ნუ შეკრთები, ბიჭუკელო,
დახუჭე თვალიო,
დაიძინე, გაიზარდე,—
წინ გიძევს ვალიო.
მამასავით ბრძოლა გელის,
შრომა, ვაებაო,
რომ ამ ბრძოლით მოიპოვო
ტკბილი ცხოვრებაო.
ალარ შეკრთე, პაწაწინავ,
მუდამ გამხნედიო;
ხალხის მტარვალთ აწყველინე
გაჩენის ბედიო...
დაიძინე, გლეხის შვილო,
შენ პაწაწინაო,
ამაოა, არ მოგვისმის
დედის ნანინაო.
მოვა დრო და თვით გაარჩევ
ბოროტ-მართალსაო;
და სიმართლის მოციქული.
დასძლევ მტარვალსაო.
მამის მკვლელსა, დედის მტანჯველს

მოსთხოვ პასუხსაო;
დღეს თუ ტირი, ხვალ იგემებ
შენ სიხარულსაო...
ნანა, ბიჭო, გლეხის შვილო,
თვალე ჟუჟუნაო,
იავ ნანა, ვარდო ნანა, იავ ნანინაო.

დ. მეჩონგურე.

გამოსალმება.

მშვიდობით, ძმებო!.. ჯალათის ბრჭყალებს
ვერსად წაუვალ. როგორცა ვხედავ,
ხვალ უნდა მომკლან, უნდა მაწამონ...
ნუ მიგლოვებებრძოლს, მშობელო დედავ!..

მე მით ვამაყობ, რომ პირნათლათა
სახრჩობელიდან გადმოვიხედავ
და ერთხელ კიდევ განთიადისას,
უკანასკნელათ ზეცას შევხედავ.

მე შევასრულე, რაც რომ მეწადა...
მაშ შორს, ფიქრებო, შორს ჩემგან, სევდავ!..
არას ვინაღვლებ, ოღონდ ნუ მიგლოვ,
ჩემო ძვირფასო, მშობელო დედავ!..

ქ—რი.

მეგობრის საუბარი.

— რა გითხრა შენმა ცოლმა, წუხელ
რომ ღამის ორ საათზე დაბრუნდი სახლში?
— არაფერი.
— როგორ?! რათა?!
— მიტომ, რომ თითონაც სამ საათზე
დაბრუნდა.
— მერე შენ რაღა უთხარი?
— არაფერი.
— რათა?!
— თავისუფლების მომხრე და მოტრ-
ფიალე ვარ...
— მაშ „კრამოლნიკი“ ყოფილხარ!!!
— დიახ, ამ კითხვაში ვარ...

ძვილებური სსხველი.

პოპულიარული განყოფილება

ქველი და ახალი.

ქვეყანაზე პირველათ ყველაფერი ახალია, მარა დროს განმავლობაში ყველაფერი ძველდება. ახალი და ძველი, ძველი და ახალი,— აი, რა შეადგენს ცხოვრების ჩარხს, აი, რა არის ცხოვრების წალმა-უკუღმა ტრიალი.

ახალი თვალწარმტაცი, ცქრილა, მოუსვენარი, მგზნებარე, გულწრფელი, ჯანდონით საესე არსებაა, ძველი კი, პირიქით, ულაზათო, გამოფიტული, დახვეწილი, დინჯი და გულღვარძლიანია. პირველს მრავალგვარ სიკეთესთან ერთად ერთი ნაკლიც თან აქვს დაყოლილი: მას აკლია დიდათ საჭირო გამოცთილება მეორეს კი ათასგვარ სიცუდესთან ერთი ღირსებაც მოეპოვება: ის გამოცთილებით არის აღჭურვილი.

პირველ ხანათ ძველი და ახალი ერთად ცხოვრობენ, ერთმანეთს ეწყობიან. ამ ხანაში ახალი ჩვილია, ნორჩია, გონებრივად უსუსური და ძველის პატრონობას საჭიროობს. მარა შვევა თუ არა ის სიჭაბუკის ასაკში, გაეცნობა თუ არა ქვეყნის აფან-ჩაფანს, მაშინვე იწყებს თავისი საკუთარი გზით სიარულს და თან შორდება თავის აღმზღელ აპეკუნს. ამ დღიდანვე იწყება განხეთქილება ძველსა და ახალს შორის. ძველს არ მოწონს ახლის ურჩობა, მისდამი უპატივცემლობა, განუსაზღვრელი თავისუფლებისადმი მისწრაფება, მისი მონამორჩილებიდან გამოსვლა და სხვა. ახალს კი ძველი ეზიზღება, როგორც მის მისწრაფებათა შემკვრელ-შემბოჭველი გაბატონებული, მყვლეფელი ძალა. და აი, ამ ნიადაგზე იმართება მათ შორის სასტიკი ბრძოლა. ამ ბრძოლაში მკაფიოთ უპირდაპირდებიან ერთმანეთს ძველი და ახალი რომელთაგან პირველი სიბნელისა და მყვლეფელობის წარმომადგენელია, ხოლო მეორე—სინათლისა და სამართლიანობის.

ახალი ძალა იბრძვის ვაშაკატურათ, თავგამეტებით, მარა სიჩქარისა და გამოუცთელი-

ბის მიზეზით პირველ ხანათ ხშირათ მარცხდება... მარცხდება, მარა გულს მაინც არ იტეხს, მომავალ გამარჯვების იმედს მაინც არ კარგავს, კვლავ ადრე იკრებს ახალგაზღვრულ ძალ-ლონეს და მწარე გამოცთილებით აღჭურვილს მიაქვს მოწინააღმდეგეზე ახალ-ახალი მედგარი იერიშები. ამ იერიშებს ვერ უძლებს დახვეწილი ძველი ძალა და ის მარცხდება, მისი ბატონობა ისპობა.

სამართლიანობისა და თავისუფლებისათვის მებრძოლი გამარჯვებული ახალი ძალა ადის ტახტზე, უდგება ცხოვრებას სათავეში და ატრიალებს მის ჩარხს თავის ნება-სურვილზე. ის აქ ადრე ეჩვევა ბრძანებლობა-პატონობას, სამართალსა და სამართლიანობას თელავს, თავისუფლებას ზურგს აქცევს, ძველდება და მთლათ ემსგავსება თავის მტარვალ წინაპრებს. ის რკინის რგოლს ავლებს ადუღებულ-აბობოქრებულ ცხოვრებას, დევნის და თრგუნავს ყოველ ახალ ძალას, მარა ცხოვრების ახალ ტალღებს მაინც ვერ ამაგრებს და ადრე თუ გვიან მასაც წინ ეჭიმება მოწინააღმდეგე ახალი ძალა.

ასე წალმა-უკუღმა ტრიალებს ცხოვრების ჩარხი, ასეთ დაუსრებელ დაძველება-განახლებას წარმოადგენს საზოგადოების განვითარების ისტორია. და ეს ასე იქნება, სანამ ჩარხის უკუღმა მატრიალებელი პირობები და ძალები არ მოისპობა.

ყოველივე ზემოთქმულის დასამტკიცებლათ ისტორია აუარებელ ფაქტებს იძლევა, მარა დღეს, აღდგომას, მივმართოთ ჩვენ ქრისტეს სწავლა-მოდერებას და მოკლეთ გავითვალისწინოთ მისი განვითარების ისტორია.

ძველ დროში, ორი ათასი წლის წინეთ თითქმის მთელ ქვეყანას სათავეში ედგა რომის უზარმაზარი იმპერია. მისი ბატონობა, რა თქმა უნდა, ჩაგვრა-ყვლეფაზე და უსამართლობაზე იყო დაყრდნობილი. ცხოვრება უკვე დაძველებული და ხავს მოკიდებული იყო და განახლებას საჭიროობდა. ამ დროს პალესტინაში, რომელიც მაშინ რომის იმპერიის ნა-

წილს შეადგენდა, გამოჩნდა ახალი მქადაგებელი, რომელმაც აღმართა თავისუფლების დროშა მტარვალთა წინააღმდეგ. ეს იყო უბრალო დურგლის შვილი იესო დაბა ნაზარეთიდან. გაისმა ახალგაზდა მქადაგებელის წყნარი და მშვიდი, გულის ამტოკებელი ხმა: „ძირს ძველი ძალა, ძირს ბატონობა, ძირს მტარვალთა, ძირს ყვლეფა-ცარცვა, ძირს უსამართლობა. გაუმარჯოს ახალ ძალას, გაუმარჯოს სამართლიანობას, გაუმარჯოს თავისუფლებას“-ო.

შეშფოთდა ძველი, დახვსებული ძალა, აყაყანდა მტარვალთა გროვა, ფეხზე დადგენ „ძლიერნი ამა ქვეყნისანი“, ერთი სიტყვით, ამხედრდა მთელი სახელმწიფო.

ახალი მქადაგებელი თავისი სწავლა-მოდერებით დაუპირდაპირდა მთელ ძველ, ათასწლობით შექნილ, სწავლა-მოდერებას, მთელ ძველ წესწყობილებას. გაიმართა სამკედრო-სასიცოცხლო უთანასწორო ბრძოლა ძველსა და ახალს შორის... იესო ცხადათ თუ ფარულათ ხან აქა და ხან იქ კრებს დაჩაგრულ, გაძვალტყავებულ ხალხს და თავისი მგზნებარე და მჩქეფარე სიტყვით აცნობს მას მისი უმწყო მდგომარეობის მიზეზებს და უთითებს მონური უღლის გადასაძრობ საშვალეზზე. სამი წლის განმავლობაში ის მოხერხებულათ და დაულალავათ ეწევა თავის მოღვაწეობას. ის კრიტიკის ქარცეცხლში ატარებს მტარვალთა და მყვლეფელთა მოქმედებას და თანდათან იკრებს თავის გარშემო თანამოაზრეთა გუნდს. მისი ხმა უფრო და უფრო ძლიერდება და ეფინება მთელ არე-მარეს, მთელ იმპერიას. ძველი წესწყობილება რყევასა და ქანაობას იწყებს.

იესოს მტრები უკანასკნელ ძალღონეს იკრებენ და იუდას საშვალეზით იკერენ ახალ მქადაგებელს, „მანე კრამოლნიკს“ და ჯვარს აცმენ გოლგოთაზე, როგორც ავაზაკს, როგორც მცარცველს... კლავენ მას, ასამარებენ, გულზე ლოდს აღებენ!.. ასე მარცხდება იესო, წყდება მისი ხმა და არე-მარეს აყრუებს მტარვალთა მხიარულება და სიცილ-ხარხარი.

ქრისტე საფლავმა ვერ დაიტია, მისმა მოძვრებამ შეანძრია ქვესკნელი, გაარღვია საფლავი, გადააგორა ლოდი და ამოხეთქა მჩქე-

ფარე ნაკადულათ, აღდგამკედრეთის და ქველსა ააფრიალა თავისუფლების დროშა. ეს დროშა მცირე, მარა თავ-განწირულ მებრძოლთა ხელში აწ უკვე აღარ ეშვება ძირს, თუმცა მის წინააღმდეგ ილაშქრება მთელი ძველი ძალა, ძველი რეჟიმი, ძველი წყობილება. უმოწყალოთ იულიტებიან დროშის მატარებელნი, მარა გული მათი არ დრკება და ერთი წაქცეული მებრძოლის ადგილას ათი და ოცი ახალი დგება. ასე მედგრათ და თანდათანობით იკათავს გზას ღატაკთა და დევნულთა მოძღვრება და მხოლოთ სამასი წლის შემდეგ იმორჩილებს ის საბოლოოთ თავის მტერთა და ორგულთა. ხანგრძლივი და უმაგალითო ბრძოლის შემდეგ ის შედის მეფეთა სასახლეში, მდიდართა სრა-პალატებში არა როგორც მონა, არამედ როგორც ბატონი, როგორც ბრძანებელი. ის ჯდება ტახტზე და ატრიალებს ცხოვრების ჩარხს თავის ნება-სურვილზე.

ქრისტიანობის გაბატონების და სახელმწიფო სარწმუნოებათ გამოცხადების პირველი დღიდანვე იწყება მისი თავდაღმართზე დიშვება, მისი შებლაღვა, დაქვეითება და გამტარვალება. ადრე არსდება საზიზღარი ინკვიზიცია, რომელიც უმაგალითო სასჯელებს იგონებს ადამიანის აზრისა და მისწრაფებათა შესამუსრავათ. ამუშავდება კოცონი, სახრჩობელა, მუხრუჭი, მარწუხი, შანთი და „მართლ-მსაჯულების“ სხვა ასეთი საშვალეზანი.

ამნაირათ, ჯვარცმული ნაზარეველის უმწიკვლო სწავლა-მოდერება, რომელიც იწვევდა თავისკენ უძღურთა და მაშვრალთა, რომელიც მდიდრებს ჯოცოხეთს უქადადა, ფარისევლთ და სადუკეველთ გმობდა და „ვაი თქვენდაო“ ეუბნებოდა, დღეს პირიქით ყველა ასეთი საზიზღროების მფარველათ გამოდის. დღეს ის ღარიბ-ღატაკს მხოლოთ სიტყვით ატყუილებს და სააქაო ჯოჯოხეთის მოთმინებით ატანას ურჩევს საიქიო სამოთხის დაპირებით.

დღეს ოფიციალური ქრისტიანობა ყოველგან, ყველა ქვეყნებში მტარვალთა იარაღს წარმოადგენს და სრულებით არა გავს პირველყოფილ თავისუფალ, მებრძოლ ქრისტიანობას. ის დღეს სახრჩობელას უგზავნის

ლოცვა-კურთხევას მიტომ, რომ ის უკვე და-
ძველებული და დახვედებულია. ამიტომაც მის
წინ ღდეს აღმართულია ახალი ძალა, ახალი
მოძღვრება და უქადის გაწყენდას, განახლებას.

ქალბრა.

სახოგადო მიმოხილვა.

რეაქცია.

განმათავისუფლებელი მოძრაობისა ზვირ-
თების უმაღლესი წერტილი 1905 წლის
„დეკემბრის ღღებია; აი ამ ღღებში აუსხლ-
ტდა ფენი რევოლიუციას, აი აქ უსწორო
ბრძოლის, ყოველგვარი ჯოჯოხეთური ძაღე-
ბის და აუტანელი სიმძიმის ქვეშ „ჩაიმუხლა“
მან; „ჩაიმუხლა“ და ისევ წელში გამარ-
თვა მოინდომა, მარა ეს „ჩაიმუხლება“, ჩაჩო-
ქება სავალალოთ საბედისწერო გამოღდა:
ხანგრძლივი „დაძაბუნების,“ დაეარდნის მო-
და მასწავებელი შეიქნა.

რეაქციამ კი ამით დემონისტური ფრთები
გაშალა და ტარტაროზივით იწყო ხარხარი:
1906 წლის იანვარში ის მყისვე „ცეცხლითა
შახვილით“ გადაერია მთელ რუსეთს. აი ეს
იყო მისი პირველი ნაბიჯი, ეს იყო რეაქ-
ციონური ხანის დასაწყისი.

რუსეთის პოლიტიკური მდგომარეობის
ასეთ ვაგლახს კიდევ უფრო ხელი შეუწყო
რუსეთის ნივთიერი წარმოების, ეკონომიური
მდგომარეობის საერთო დაცემამ, საშინელმა
კრიზისმა. ის გამოიწვია ერთი მხრით რუსეთ-
იაპონიის ომში რუსეთის დამარცხებამ,
მეორე მხრით კი საერთაშორისო აღდგმეციემობის
შესუსტებამ სულ უფრო და უფრო გაამ-
წვავა „სახალხო მოძრაობის“ ქარტეხილი.

**აი ამ ღუხჭირ ეკონომიურ საფუძველ-
ზე აშენდა რეაქციის მრისხანე გამანადგუ-
რებელი ვითომდა ძლიერი, შეურყეველი
სიმაგრე.**

ხალხის ნივთიერი მდგომარეობის სულ
უფრო და უფრო შევიწროებას თანდათან აძ-
ლიერებდა ერთი მხრით მთავრობისა და მსხვი-
ლი ბურჟუაზიის მიერ გამოცხადებული ხელო-

ვნური „ლოკაუტები“, რომლებითაც ცხად-
უმთავრესათ მუშების, „შინაური მტრების“ მო-
ძრაობის მოსპობა; მეორე მხრით თელი რუსე-
თის სიგრცეზე სოფლათ მოღებული მოუსაფ-
ლობა, გამძვინვარებული შიმშილობა, რამაც
სოფლიდან ქალაქში მრავლათ შეყარა მუშა
ხელი და მით ალაქის მებრძოლ პროლეტარი-
ატს დამამცირებელი კონკურენცია გაუწია
რამაც ისედაც მრავალ რიცოვანი უმუ-
შევართა არმია საოცრათ გაამრავლა.

ვის არ ახსოვს პეტერბურგის, მოსკოვის,
ლოძის და სხვა დიდი ქალაქების ქარხნების
1905—1906 წლების ლოკაუტები, ვის არ ახ-
სოვს 1907 წლის აპრილში ყველა ქვეყნების
კაპიტალისტების მიერ გამოცხადებული მებ-
რძოლ პროლეტარიატისადმი მუქარა: არ გა-
ბედლო პირველ მაისობის გამართვა, თორემ
„საერთო ლოკაუტს“ გამოვაცხადებთ და შე-
მდგ არც ერთ შენიშნულ მუშას სამუშაოზე
არ მივიღებთო. სასაცილო იყო ეს მუქარა
და ღირსეულათაც დააფასა ის მაშინ პროლე-
ტარიატმა, მარა ყოველ შემთხვევაში ის კლასთა
შორის გამწვავებულ ბრძოლას ბურჟუაზიის
მხრივ ახალ ფორმას კი აძლევდა.

ნივთიერი მდგომარეობა, როგორც სა-
ხოგადოებრივი ჯგუფისთვის, როგორც ყოვე-
ლი კერძო პიროვნებისათვის, ისე ხალხისათ-
ვისაც წარმოადგენს იმ საფუძველს, იმ საერ-
თო წყაროს, ბაზისს, საიდანაც იშლება, იფურ-
ჩქნება მისი სულის კვეთება, მისი ენერგია,
მისი მიღრეკილება.

პროლეტარიატი „დეკემბრის ღღებში“
ბრძოლის ველზე მარტო-მარტო რჩება; ბურ-
ჟუაზიამ მას უღალატა; მისი ნივთიერი მდგო-
მარეობა წარმოების კრიზისებით, ლოკაუტ-
ებით, დამშეულ სოფლებიდან შემოსულ მუშა
ხელის კონკურენციით და ამ სახით მოზღვა-
ვებულ უბედურებათა და გარემოებათა ძალით
შევიწროებული უკიდურეს წერტილს აღწევს;
ის თანდათან უკან იხევს და ბრძოლის ველს
ძალაუნებურათ შორდება, მარა—მწყობრათ,
დარაზმულათ, გულგაუტეხელათ: ის 1907 წ.
აპრილში პირველ მაისობას ისევ ძველებურათ
„აღფრთოვანებით“ ღღესასწაულობს.

რეაქცია კი—მძვინვარებას განაგრძობს და

სულ უფრო და უფრო ძლიერდება: ის უპირველესათ „ცეცხლითა და მახვილით“ თავზარსა ცემს პროლეტარიატის მოკავშირეს—გლეხკაცობას—და მის ყველა თანამგრძნობთ. „სახალხო მოძრაობის“ მოტრფიალე მოსწავლე ახალგაზდობას რაღაც ნაირი მატყუარა შკოლური „ავტონომიით“ ხიბლავს და ამნაირათ ის ფიქრობს „მოძრაობისაგან“ მის ჩამოშორებას; გლეხკაცობა და წვრილი ბურჟუაზია მისი ძლიერებით დამფრთხალი მებრძოლ პროლეტარიატს ნივთიერ დახმარებასაც უსპობს. ძლიერდება რეპრესიები, ხშირდება ლოკაუტები, ვრცელდება უმუშევრობა და ყველა ამებით მოქანცული მუშათა მასა იქსაქსება, ორგანიზაციებს ტოვებს. ტოვებენ აგრეთვე ორგანიზაციებს მებრძოლ რაზმების ზოგი ყაღბი ელემენტები და ავაზაკობის გზას ადგებიან. თვით პარტიულ „მუშაკთაც“ კი უძლეველ პირობებისა გამო აშკარათ ემჩნევათ დასუსტება, მოღუნება, უხალისობა, უენერგიობა, გულცივობა და „თბილათ მოკალათებისათვის“ მზადება.

აი, ასეთ პირობებში, ცხადია, მებრძოლ პროლეტარიატს და მის პარტიას, სოციალ-დემოკრატიას, არ შეეძლო „სახალხო ბრძოლის“ გაგრძელება, არ შეეძლო რეაქციისთვის რამდენიმეთ მაინც გზა არ დაეთმო.

და დაუთმო კიდევ. მან ამ ბოლო ხანებში კავშირი თითქმის გაწყვიტა ისეთ დაწესებულებასთანაც კი, სადაც მას თავისი აშკარა წარმომადგენელი ეგულვება, სახელდობ სახელმწიფო დუმის სოციალ-დემოკრატიულ ფრაქციასთან.

რეაქცია, მემამულენი და ბურჟუაზია კი დღიდან თავისი გამარჯვებისა ხელი-ხელ ჩაკიდებული დაკარგული პოზიციების დაბრუნების ცდაში, ახალ-ახალ შემავიწროებელ ზომების გამოგონებაში და თავიანთი კავშირების მოწყობაში არიან გართული. მათი შურისძიება და მათ მიერ მუშების დევნა დღესაც არ შესუსტებულა.

მაგალ. გასულ წელს გაასამართლეს პირველი და მეორე სახელმწ. დუმა და შესაფერი მსჯავრი დასდო რეაქციამ ხალხის წარმომადგენლებს.

ასამართლებენ რეაქციონერთა მსჯავრებულთა რაობებში სხვა და სხვა „რესპუბლიკების“ მეთაურებს და ხელმძღვანელთ, „მოძრაობაში“ მონაწილეობის მიმღებთ და ამათაც, რა თქმა უნდა, თავიდან იშორებენ: ბევრს ცივ ქვეყნებში გზავნიან და ბევრსაც სამუდამოდ სიკოცხლეს უსპობენ. ეს—რეაქცია რევოლუციას ასამართლებს, შესაფერ მსჯავრს სდებს და ამნაირათ, მისი აზრით, „სახალხო მოძრაობას“ საბოლოოთ სპობს!

მემამულეები და ბურჟუები, ამ ქვეყნის ბურჟუები მხოლოდ თავიანთი კლასის ეგოისტურ ინტერესებს დარაჯობენ და გაფაციცებით სარგებლობენ ქვეყნის ზემოთ დახასიათებულ პოლიტიკურ მდგომარეობით და „სახალხო მოძრაობის“ მოღუნება—შეჩერებით. განსაკუთრებით პროლეტარიატის დროებით ძალაუნებური დასვენებით და მზათ არიან რაც შეიძლება მალე შეივსონ ის დანაკლისი, რაც „განმათავისუფლებელმა“ მოძრაობამ და წარმოების კრიზისმა მათ მიაყენა.

ამ ბოლო ხანებში ბურჟუაზიამ დიდი რიხით მიიტანა იერიში რეაქციით ხელფებ შებორკილ მუშებზე და ყველგან შეეცადა წაერთმია მათთვის ყველა ის გაუმჯობესებანი, რაც „სახალხო მოძრაობამ“ მუშათა კლასს მიანიჭა.

ქირის შემცირება, სამუშაო დროს გადიდება იქ, სადაც ეს შესაძლებელია, სადაც არა—იქ ზედმეტი მუშაობა, ნარდათ და ნაჭრობით საქმის აღება, „აკკორდი“, საათობით სამუშაო ქირის ანგარიში დღიურის ნაცვლიათ, აი რა ზომები მიიღო ბურჟუაზიამ თავისი „ზარალის ასანაზღაურებლათ“.

ერთი სიტყვით, „სამთა კავშირი“—მთავრობა, თავადაზნაურობა და ბურჟუაზია—გამალებით მუშაობს „სახალხო მოძრაობის“ საბოლოოთ ამოსაგდებათ და თავის პოზიციის გასამაგრებლათ.

მარა, მათდა სავალალოთ და თავზარსაცემათ, ცხოვრების მიმდინარეობას ამ ბოლო ხანებში საწინააღმდეგო ნიშნები ეტყობა; მის წიაღში ახალი მოვლენები და ელემენტები ჩნდებიან და „განმათავის. მოძრაობის“ ძირფესვს და მის მასაზრდოებელ ძალას არა თუ

აქრობენ, არამედ პირიქით თან და თან და სულ უფრო და უფრო ზრდიან, აღვიძებენ, ამაგრებენ და ახლო მომავალში შესაძლოა ხდიან კვლავ „სახალხო მოძრაობის“ გაჩაღებას და კვლავ „იმედებით აღფრთოვანებას“.

რაში მდგომარეობს ეს მიმდინარეობა ან რა ნიშნებია ეს ნიშნები? ამაზე შემდეგ წერილში.

უანღენი.

როგორ უნდა უ

ღ თ სოციალიზმი?

ამ რამდენიმე თვის წინათ, ავსტრო-უნგრელმა აშხ. ოტო ბაუერმა აქ წამოყენებულ კითხვაზე თავის პარტიულ ორგანო „ბრძოლაში“ მეტათ საინტერესო სანიმუშო წერილები დასტამბა. წერილები განსაკუთრებით იმ მხრივ არის საყურადღებო, რომ მათ არ აქვთ ადგილობრივი ხასიათი, არ არის ერთი რომელიმე სიხელმწიფოს მუშათა კლასისთვის შედგენილი; მათი მნიშვნელობა ყველა ქვეყნის პროლეტარებისთვის ერთნაირათ გამოსადეგი და სასარგებლოა. ამიტომ ამ წერილის სათაურში აღნიშნული კითხვის გარკვევის დროს უმთავრესათ ოტო ბაუერის წერილებით ვისარგებლებთ.

ვისაც უნდა მეცნიერული სოციალიზმი შეისწავლოს, სოციალდემოკრატიულ პროგრამას საფუძვლიანათ გაეცნოს, მისთვის უწინარეს ყოვლისა საჭიროა ადოღვ ბრაუნის პაწია ბროშურა „მიზანი და საშუალება“ წაიკითხოს. წიგნაკში მოკლეთ და გასაგებათ განმარტებულია ჩვენი სადღეისო მოთხოვნები და მომავალ სახელმწიფოს წეს-წყობილება. კიდევ უფრო ფართოთ და მიზნის შესაფერათ განმარტებულია ჩვენი პრინციპიალური კითხვები კარლ კაუცკის და ბრუნო შეინლანკის მეტათ გაგრცელებულ ბროშურაში „სოციალდემოკრატიების ძირითადი შეხედულებანი და მათი სადღეისო მოთხოვნები“. ვისაც ეს ორი ბროშურა წაუკითხავს, შეუძლია მერე ისეთი წიგნები წაიკითხოს, საცა უფრო ფართოთ და საფუძვლიანათ არის გარკვეული ჩვენი პარტიული პროგრამა. ასეთი წიგნია კარლ კაუცკის „ერფურტის პროგრამა“, რომელშიაც

მეცნიერული სოციალიზმი შესანიშნავათ განმარტებული და რომლის შესწავლა დიდათ საჭირო და აუცილებელია.

სოციალდემოკრატიების პროგრამა არ არის ერთი რომელიმე კერძო კაცის გამოგონება, ერთი რომელიმე პარტიის კონგრესის დადგენილება, არამედ ის ხანგძლივი მეცნიერული შრომის ნაყოფია. ამიტომ ვისაც უნდა ის სავესებით შეიგნოს, იმან უნდა მეცნიერული სოციალიზმის დამფუძნებელთა კლასიკური (საუკეთესო) ნაწარმოებნი შეისწავლოს. მიზნის შესაფერი იქნება წაიკითხოს კაცმა ფერდინანდ ლასალის ცნობილი სიტყვა „მუშათა პროგრამა“. სიტყვაში ისტორიულათ გარკვეულია მუშათა კლასის მოძრაობა, აღნიშნულია, თუ როგორ დაიშალა საშვალო საუკუნეთა ფეოდალური საზოგადოება და მის ნანგრევებზე აღმოცენდა ბურჟუაზიულ-კაპიტალისტური ურთიერთობა, რომელმაც თავის მხრივ წარმოშობა თანამედროვე მუშათა კლასის სოციალური მოძრაობა. ამნაირათ, ამ წიგნაკის წაკითხვა გაგვიფართოებს ისტორიულ მეცნიერებას, შეგვაგნებებს ისტორიის მსვლელობის კანონს. ამას შემდეგ თავისუფლათ შეგვიძლია წავიკითხოთ კარლ მარქსის და ფრიდრიხ ენგელსის „კომუნისტური მანიფესტი“, რომელიც დღეს მთელი სოციალდემოკრატიული მუშათა მოძრაობის თეორიულ მოძღვრების ქვიკუთხედს შეადგენს. „კომუნისტურ მანიფესტიდან“ პირველათ შემდეგი თავები უნდა წავიკითხოთ: I. ბურჟუაზია და პროლეტარიატი, II. პროლეტარები და კომუნისტები, IV. კომუნისტთა სხვადასხვა ოპოზიციურ პარტიებთან დამოკიდებულება. ამ მანიფესტის მესაზე თავი (სოციალისტური და კომუნისტური ლიტერატურა) მდაბიო მკითხველებისათვის საერთოთ ძნელი გასაგებია, რადგან ამის გაგება ისტორიის წინასწარ-ცოდნა-მომხადებას თხოულობს. ამ თავში მარქს-ენგელსი ძველ სოციალისტების სწავლა-მსოფლმხედველობას კრიტიკულათ ეხებიან და თავის მსოფლ-მხედველობას უპირდაპირებენ, ამ კითხვის შესასწავლათ უნდა წავიკითხოთ ფრიდრიხ ენგელსის ცნობილი წიგნაკი „მეცნიერული სოციალიზმის განვითარება“. წიგნაკში პოპულიარულათ (გასაგებათ) გარკვეულია, თუ

როგორ და რა ნიადაგზე აღმოცენდა „კომუნისტური ანიფესტის“ მიერ დასაბუთებული სოციალიზმი და აგრეთვე კრიტიკის ქარ-ცეცხლში გატარებული მთელი ძველი უტოპისტური სოციალიზმი.

ჩვენ მიერ დასახელებული წიგნების ზედმიწევნით შესაგნებათ საქიროა ვიცოდეთ ამ ნაწარმოებთა ისტორიული წარმოშობაც. ამ შემთხვევაში დიდ დახმარებას გავვიწევს ფარის მერინგის „გერმანიის სოციალდემოკრატიის ისტორიის“ წაკითხვა.

ჩვენი აზრით, სოციალდემოკრატიულ მსოფლ-მხედველობის პირველ შესწავლისათვის სრულიად საკმარისია ზევით დასახელებული ნაწერების გაცნობა. ვისაც უნდა უფრო ღრმად და საფუძვლიანად შეითვისოს ეს მოძღვრება, მისთვის აუცილებლათ საქიროა პოლიტიკური ეკონომიის და სოციოლოგიის სხვა დარგების შესწავლაც. აქ ჩვენ პირველათ უნდა წავიკითხოთ მარქსის „საქიროა შრომა და კაპიტალი“, სადაც მდებრივ განმარტებულია საქიროა შრომასა და კაპიტალს შორის ეკონომიური ურთიერთობა ლასალის ნაწერებიდან საქიროა წავიკითხოთ „ბასტია-შულცე“, რაც მუშათა პროგრამიდან შეთვისებულ შეხედულებას უფრო გააღრმავებს და გაათავსებს. დაბოლოს, საქიროთ ვსვლი გავეცნოთ ენგელსის წიგნს: „მუშათა მდგომარეობა ინგლისში“. ამ წიგნში ისტორიულათ არის განხილული სოციალიზმის და მუშათა მოძრაობის უმთავრესი პრობლემა, რომელიც შემდეგში „კომუნისტურ მანიფესტში“ უფრო გარკვეულათ და გადაჭრით არის განმარტებული. როგორ უნდა შევისწავლოთ კლასთა ბრძოლის ისტორია,—ეს შემდეგ წერილში გვექნება.

შვარცი.

„საქიროა ზნაიზი“

(მოგონება ახლო წარსულიდან)

I

1905 წლის 19 ოქტომბერს ჩვეულებრივი საღამო იყო, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ მოღრუბლულ ცას და სიცივეს. სხვა მხრივ კი შვენიერი იყო ეს საღ მო, რადგან

ყოველ-დღე გაუხარელი, გამწარებული ხალხი,—ახალი ამბებით, ახალი იმედებით ტკებოდა.

ხარობდა ქალი და კაცი, უფრო კი ახალგაზდობა. მოხუცებულთა მეტ ნაწილს არ სწამდა ახალი ცხოვრება და ვერ სთმობდნენ ძველ, შეჩვეულ, ძვალ და რბილში გამჯდარ პირობებს. უიმედობით შესცქეროდნენ მომავალს და ხშირათ შემოგჩივლებდნენ:—ბიძავ, ძალათ არაფერი გაკეთდება, ჩვენ დაგვიჯერეთ, უფრო გამოცთილვებს! მარა იმათ არავინ უჯერიდა და—ისინიც ძალა-უნებურათ საერთო ფერხულში მონაწილეობას ღებულობდნენ.

ს. შ.—ის კანცელარიაზე დიდი მიტინგი იყო გამართული. ვინ გინდოდა, რომ იქ არ ყოფილიყოს: მამასახლისი და „პოპოშნიკი“, თავადი და გლეხი, ბერი და მღვდელი. ყველა ტაშს უკრავდა, ვაშათი აჯილდოვებდა, ყველა აღტაცებით შეცქეროდა ტრიბუნაზე ამ სველ-ჩამოსვლელ ორატორებს—ქალსა და კაცსა.

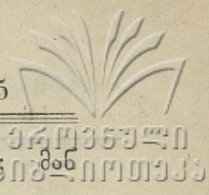
ორატორები ცეცხლს აფრქვევდნენ: ლაპარაკობდნენ ძველი წესწყობილების უფარვისობაზე, ცხოვრების განახლების საქიროებაზე, ბიუროკრატიაზე, მასთან ბრძოლაზე, ბრძოლის საშედეგებზე, მომენტის შესახებ, ჯართან შეტაკებაზე და სხვა

მიტინგი დაიშალა. როცა დაღამდა და არე-მარეს ბნელი მოედო,—დესავლეთ-აღმოსავლეთიდან და სამხრეთ-ჩრდილოეთიდან მოისმა მწყობრი რევოლიუციონური სიმღერები. მაშაქის მოძახილს წვრილათ შეკაკანებდა ქალის ნარნარი ხმა და შედგრათ გუგუნებდა მოხუცის დინჯი ბანი. და ამ საერთო ჰარმონიულ, აღმაფრთოვანებელ სიმღერას გუგუნი გაჰქონდა სოფლის მიდამოებში.

მიტინგიდან სახლისაკენ თავჩაქინდრული მიემურებოდა ათანასე რომელსაც ბზის მოკლე ჯოხი მარჯვენა მხარზე გადაედო და ჩოხის კალთა შემოეკაპიწებია.

—რაცხა კი იქნება... ან კი და ან გლახა!—სახლში შესვლისას შეილაპარაკა ათანასემ, ჯოხი კუთხეში მიაგდო, ცეცხლის პირათ „ჯორკოს“*) ფეხი წაკრა გაჯავრებით:—

*) სკამის მაგიერი დაბალი საჯდომი.

ვერ გამოსწიეთ, ჯორკი რომ იწობაო,— და ახალუხის კალთით ოფლი მოიწმინდა.

— რა იყო, კაცო, რამ გაგაბლიზინა? ახალ თაობას ხომ არ ემდურის?— ირონეულათ კითხა ტასომ და ცეცხლს შეუკეთა.

— შენ კაცი არ გეკითხება, შენდა იყავი!.. უკეთესია ერთიცახე ხეტისი ¹⁾ მოიტანე, თუ რაზე გაქ... ელენაი სად არის?... გოგილოსას იქნება, რაღას ვკითხულობ: რაცხას ბუტურობენ ²⁾ აღბათ, აგერ არ ვნახავ, რაცხა გამოვა!.. „ურჩი მ-უში ნებასო და შეეყრება მცნებასო“... თქვენ, მოხუცები, რას აკეთებთო? ჩადექით ჩვენ რაზში, მოგვეხმარეთ, ერთობით დავამარცხოთ მტერიო!.. კვი დავემართოს, კაია მტერის დამარცხება, მარა იმას კი არ კითხულობენ, თუ რაით!.. ნაჯახი, წალდი და ბარი დევიკავით ხელში? ან და დევიკავე ფილითა ³⁾ და ჩარჩმით ⁴⁾ გაეცი პასუხი ბერდენას, ვინტოვკას და ზარბაზანს. შენი თავი მიცოცხლა ღმერთმა! თქმა, იცოცხლე ადვილი, იყოს, ქნაი არის ძნელი თვარა... ეჰ, რაცხა კი იქნება! ხვალ ნასაკირალზე ⁵⁾ უნდა წვედით! ვნახოთ... ა დათვი და ა კვალი!— ასე ლაპარაკობდა ათანასე. ტასო კი ვახშამს ამზადებდა. ამ დროს გაფართქალეზულ-გახარებული შვენიერი ელენა წიგნებით ილლიაში სახლში შემოსრილდა; ჯერ დედას აკოცა, მერე ათანასეს მოზვია ხელები და ნაწყვეტ-ნაწყვეტათ დაიწყო ტიტინი. მამილო, დედილო, ხვალ უნდა წვედით! ყველაფერი მზათ არის!.. გოგილოსას კრება იყო ახლა და ბეშტიამ „დოკლადი“ გააკეთა, თუ რამდენი იქნება მტერი, ვინ ეხლება, ან საით, რომელი გზით წავლენ... ნ—საკენ აპირობენ და მოსახვევში ხილთან არის პოზიცია არჩეული.. ყველა მიდის, ყველა!.. ჩვენც წავალთ, ჩვენც, მამილო! შენც დედი!.. მე და კატო „სესტრათ“ დაგვნიშნეს. ჩვენთან სტუდენტი იქნება, იმან კარგათ იცის ეჭიმობა, ჭრილობებს შევუხვევთ დაკოდილებს...

ელენეს გრძნობით ლაპარაკი და აღტაცება მსმენელთაც გადაედვა და ათანასეს მო-

ღეშული სახე ცოტათი გაუბრწყინდა; მან თავის მეუღლეს ტასოს ხუმრობით მიმართა:—

—ა, შენი ახალი თაობის ციცი!.. ⁶⁾), რაზედაც ტასომ უპასუხა: როგორც ჩემია, ისე შენი არისო.

ბევრი აღარ დაუყოვნებიათ. ვახშამი მზათ იყო და შეუდგენ კრდეც ვახშმობას. სამივე სდუმდა, თითქო მათი აზრი, ქოხიდან გამოსული, ჩასასაფრებელ ადგილს ათვალეირებდა, პოზიციას თავს დასტრიალებდა, მარა სიაჩუმე დიდ ხანს არ გაგრძელებულა., ვახშამი გაათავეს. ათანასემ ფრჩხილით კბილის ჩიჩქნა დაიწყო და თანაც ჩაილაპარაკა:

— რაც კარგია, კარგია, მარა ისე რომ არ დაგვემართებოდეს, ნათქვამი რომ არის: „რეგვენი საქმეს წაახდენსა“ ფათარაკს დაბრალებსო“, უკეთესი იქნება. ვნახოთ, რაცხა კი იქნება!

ტასომ სუფრა ⁷⁾ არეკა და კუთხეში მიაცუდა. ძალი და კატა ნასუფრალზე ერთმანეთს წაეკიდენ. მურამ დაუღრინა, კატამ ბრჭყალი გაჰკრა, ატყდა კნავილ-ღრენა. უთუოთ დაკაწრადენ ერთმანეთს, ათანასეს რომ ცოცხი არ დაერთყა მურასათვის და კარში არ გაეგდო, თუმცა მურა კუდ-ამოდუებული ისევ შემოძვრა ფარულათ სახლში.

— ელიკო, ელიკო!.. მოისმა ქალის ხმა და ელენეც მოწყვეტით გამოვარდა გარეთ.

ეს იყო კატო, რომელსაც აფთიაქიდან ბამბა და ჭრილობის შესახვევი დოღბანდი მოეტანა, ნაწილი თავისთვის დაეტოვებია და ნაწილი ელენეს გადასცა. ეზოს ჭიშკართან დიდ ხანს ჩურჩულებდენ და კისკისობდენ ეს გოგონები.

— ხვალემდის, ამხანაგო!— ერთმა მეორეს გადასძახა და ელენეც შემოვიდა სახლში.

დ. ელპიტოშვილი.

(შემდეგი იქნება)

¹⁾ საკმელი. ²⁾ ლაპარაკობენ ³⁾ საჩიტე თოფი ⁴⁾ საფანტი. ⁵⁾ ადგილის სახელია გურიაში.

⁶⁾ ქალიშვილი. ⁷⁾ დაბალი, კიწრო და მძელი სტოლი.

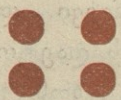
როტ-რ

საქართველოს „მოღვაწენი“
ედღევიან განცხრომასა,
კვერცხებითა ულოცავენ
ქრისტეს მკვდრებით აღდგომასა.

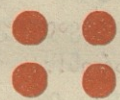
ესდევებზე აგრცელებენ
სიცრუეს და კორებს მყარლსა,
ერთი სიტყვით, მიღვაწობენ,
ვით შეფერის ჭკუა-მწყარალსა.

რედ.-გამომცემელი პლატონ გაჩეჩილ-ძე.

13 აპრილიდან თფილისში გამოდის განახლებული იუმორისტულ-პოპულიარული
ყოველკვირეული ნახაბებიანი უხრნალი

„ეკალი“

ჟურნალში მონაწილეობას იღებენ: ა.— ივ. გომართელი, შვარცი, რაჟდენიძე, ვა-
ლენტინ, უნლენი, ჭალარა, ნ. ხ., ი. ნიკოლაიშვილი, მონავარდე და სხვები.

ჟურნალში არის ორი განყოფილება: იუმორისტული და პოპულიარული. პირველ განყოფილე-
ბაში დაიბეჭდება ყოველგვარი იუმორისტული ნაწარმოები: ლექსები, კუბლეტები, სტეგები, სურათები,
კამედიები, ანეკდოტები და სხვა. მეორე განყოფილებაში— მდაბათ დაწერილი წერილები: პოლი-
ტიკურ კომოშიადან, ბუნების მეცნიერებებიდან, მედიცინიდან და სხვა; შესანიშნავ მწერალთა და მ-
ღვაწეთა ბიოგრაფიები, სურათები, ბიბლიოგრაფიები და სხვა.

ჟურნალი ღირს 1 წლით 5 მან.
ცალკე ნომერი . . . 10 კაპ.

კორესპონდენტებს და თანამშრომლებს მიეცემათ შესაფერი ჭონორარი მხოლოდ იმ შემთხვევაში,
თუ წინდაწინვე გვაცნობენ თავის პირობას.

დასაბეჭდი წერილები ერთ გვერდზე უნდა იყოს დაწერილი განკვეული ხელით.

წერილები და ფული უნდა გამოიგზავნოს: Тифлисъ. Тип. „Сорапаны“ Александру Мумладзе
„ეკალის“ ძველი ნომრები ერთათ შეკრული იყიდება 50 კაპ.